

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/88/2024
Identifikačné číslo spisu:	8722200979
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8722200979.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Š. G., narodeného XX. U.G. XXXX, A., Z. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bašistom, Poprad, Štefánikova 8, IČO: 37 880 381, proti žalovanej C. Z., narodenej X. L. XXXX, C. XX. F. XXXX, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva s príslušenstvom, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 30. januára 2024 sp. zn. 10Co/40/2023, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2024 sp. zn. 10Co/40/2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) z 24. mája 2023 č. k. 21C/20/2022-104 v jeho napadnutej časti - výroku IV. o trovách konania, ktorým súd prvej inštancie žalobcovi priznal voči žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa § 378 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil (výrok I.); žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II).

2. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX pre katastrálne územie A., J. A., okres Q., s tým, že žiadal prikázať spoluvlastnícky podiel žalovanej vo veľkosti 1/4 v pomere k celku do svojho výlučného vlastníctva s povinnosťou zaplatiť žalovanej náhradu vo výške 21 051,55 eura, a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Zároveň žiadal náhradu trov konania. Uplatnené právo odôvodnil tým, že nemá záujem na ďalšom zotrvaní v spoločnom podielovom spoluvlastníctve so žalovanou. Je spoluvlastníkom v podiele 3 v pomere k celku a žalovaná v podiele 1 k celku. Za účelom stanovenia hodnoty spoluvlastníckeho podielu žalovanej si nechal vypracovať Znalecký posudok č. 37/2021 vyhotovený E.. V., znalkyňou, ktorým bola stanovená všeobecná hodnota predmetných nehnuteľností na sumu vo výške 84 206,20 eura.

2.1. Po vykonanom dokazovaní na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 141 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), keď sa v prvom rade zaoberal prvým spôsobom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, a to reálnym rozdelením medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov reálnou deľbou nehnuteľnosti, pričom konšatoval s prihliadnutím na účelné využitie pozemkov s možnosťou ich rozdelenia podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov, že účelovosť takejto deľby sporných pozemkov je absolútne nevhodná, vzhľadom k ich možnému budúcemu účelnému a funkčnému využitiu v prospech žalobcu. Ďalej uviedol, že pozemky sa nachádzajú v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva a sú umiestnené jednak pod stavbami, ktoré sú na nich postavené a jednak sa využívajú na prejazd a parkovanie motorových vozidiel. Žalobca je výlučným vlastníkom dvoch budov, ktoré sú postavené na predmetných pozemkoch, a to budovy súp. č. XXX a súp. č. XXX, k. ú. A.. Je výlučným vlastníkom pozemku parcely O. Z. Č.. XXX/X, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1155 m², k. ú. A., ktorý je susedným pozemkom po celej dĺžke ostatných troch pozemkov a spolu tieto pozemky vytvárajú jeden celok dvora nachádzajúceho sa vo vnútri predmetného v súčasnosti priemyselného areálu, kde nie je reálne iné využitie týchto pozemkov ako na prejazd motorových vozidiel a ich parkovanie. Žalovaná okrem spoluvlastníckych podielov k predmetným pozemkom nevlastní žiadne iné nehnuteľnosti, pre ktoré by mohli byť akokoľvek účelne využívané, ak by prišlo k ich reálnej deľbe. Teda možnosť reálnej deľby nehnuteľností prvoinštančný súd vylúčil, s čím súhlasila aj žalovaná po bližšom objasnení veci vo vzťahu k ich účelnému využitiu žalobcom. Inak povedané súd prvej inštancie považoval reálnu deľbu sporných parciel za nehospodárnu a neúčelnú. Pokiaľ ide o výšku náhrady za vyporiadanie pozemkov za objektívny dôkaz, si súd prvej inštancie osvojil znalecký posudok č. 37/2021 E.. V., znalkyne, ktorá stanovila všeobecnú hodnotu pozemkov zapísaných na LV č. XXX nachádzajúcich sa v k. ú. A., obec A., okres Q., za účelom predmetného majetkoprávneho vysporiadania. Znalkyňa použila metódu polohovej diferenciácie tak, že predmetom ohodnotenia boli pozemky, ktoré sa nachádzajú v zastavanom území obce A. a v teréne tvorili súčasť poľnohospodársky areál, na časti pozemkov stoja poľnohospodárske budovy - vrátnica, garáže, sociálne zariadenie a autodielná. Použitie metódy nebolo sporné v konaní ani samotný znalecký posudok. Žalovaná nepredložila iný znalecký posudok, ktorý by vyvrátil daný dôkaz. Znalkyňa stanovila všeobecnú hodnotu predmetných pozemkov na 18,07 eur/m² teda celkovo za výmeru 5.879 m² po zaokrúhlení nadol na sumu 106 000 eur.

2.2. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovanej k pozemkom zapísaným na LV XXX pre katastrálne územie A., obec A., okres Q. a prikázal spoluvlastnícky podiel žalovanej vo veľkosti 1/4 v pomere k celku do výlučného vlastníctva žalobcu. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu za prevod jej spoluvlastníckeho podielu vo výške 21 051,55 eura, a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobcovi priznal voči žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu, čo odôvodnil tým bol v spore úspešný v celom rozsahu a preto mu priznal náhradu trov konania na základe zásady úspechu v konaní (§ 255 CSP).

3. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že predmetom odvolacieho konania bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie o nárokoch na náhradu trov konania, pričom ostatné výrokové časti rozsudku neboli napadnuté odvolaním žiadnou z procesných strán, a preto nadobudli právoplatnosť a neboli predmetom odvolacieho prieskumu. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych zisteniach súdu prvej inštancie sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

3.1. Odvoláciu argumentáciu zástupcu žalovanej, že „...žalovaná nie je spôsobilá uhradiť trovy konania, pretože ide o osobu na neznámom mieste, jej bližšie údaje nie sú známe, ide teda o nezisteného vlastníka...a sporný výrok je preto nevykonateľný...“ odvolací súd vyhodnotil ako zavádzajúcu, poukazujúc, že zákonom č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z.z.“) bolo zavedené zákonné zastúpenie neznámych

vlastníkov Slovenským pozemkovým fondom v prípadoch, keď musí byť vlastníkom pozemku, hoci je neznámy, účastníkom súdneho alebo iného správneho konania. Neuplatní sa teda inštitút ustanovenia opatrovníka podľa CSP ako všeobecné pravidlo, ale neznámych vlastníkov zo zákona zastupuje správca Slovenský pozemkový fond alebo Lesy Slovenskej republiky, š. p.. V tomto smere bolo cieľom zákonodarcu práve to, aby v súdnych konaniach a správnych konaniach (kde sa z pozície vlastníctva pozemkov neznámi vlastníci často ocitnú) ich práva hájili odborne spôsobilé orgány, ktoré aj spravujú ich majetok. Takéto zákonné zastúpenie dáva zmysel aj z toho dôvodu, že ak je správcovi umožnené užívať ich pozemky a prenajímať ich, potom je nanajvýš potrebné, aby mohol správca zastupovať vlastníka aj v súdnych a správnych konaniach. K oprávneniu týchto správcov, ktorými sú Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky, š.p., okrem iného patrí aj možnosť previesť vlastnícke právo k pozemkom nezistených vlastníkov, avšak len v zákone taxatívne uvedených dôvodov. Slovenský pozemkový fond nie je len zástupca žalovanej, ale aj správca jej majetku s právom dokonca tento majetok scudziť, prenajať alebo inak využívať. Žalobca náhradu za prevod spoluvlastníckeho podielu žalovanej nezaplatí k rukám žalovanej, ale k rukám jej zástupcu (správcu jej majetku), preto je povinný tento správca, v prípade, ak bola žalovaná zaviazaná k náhrade trov konania, túto náhradu zaplatiť žalobcovi zo svojich prostriedkov.

3.2. Rozborom ustanovenia § 255 CSP, poukazujúc na závery plynúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2022 sp. zn. III. ÚS/138/2022 a zohľadňujúc procesné správanie tej-ktorej strany v konaní a pred jeho začiatkom odvolací súd považoval napadnutý výrok o trovách prvoinštančného konania za vecne správny.

3.3. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého ustanovenia v odvolacom konaní úspešný žalobca mal nárok na náhradu trov tohto štádia konania v rozsahu 100 % proti žalovanej, ktorá v odvolacom konaní úspech nemala.

4. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), zastúpená Slovenským pozemkovým fondom podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP, majúci za to, že jej (odvolací) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V bližších podrobnostiach namietanú vadu zmätočnosti špecifikovala tak, že podľa jej presvedčenia je rozhodnutie odvolacieho súdu arbitrárne (svojvoľné) a pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné. Uviedla, že žalobca nežiadal mimosúdne Slovenský pozemkový fond o majetkovoprávne vysporiadanie sporných parciel, preto konštatovanie odvolacieho súdu v bode 32 odôvodnenia rozhodnutia, že žalovaná pred začatím konania nevytvorila žiaden priestor, aby vec bola mimosúdne vyriešená bez vzniku trov sa nezakladá na pravde a je zavádzajúce. Žalobca zabezpečil len znalecký posudok č. 37/2021, ktorý však nepredstavoval dostatočný porovnávaci materiál pre stanovenie všeobecnej hodnoty sporných pozemkov. Preto Slovenský pozemkový fond za účelom stanovenia objektívnej výšky „primeranej náhrady“ navrhoval zabezpečiť aj iné dôkazy (kúpne zmluvy o realizovaných prevodoch v danom kat. území). Ďalšie úvahy odvolacieho súdu v bode 32 odôvodnenia, že žalovaná podala vyjadrenie bez znalosti veci, keď navrhovala dôkazy (k funkčnému využitiu pozemkov, trhovej hodnote parciel), ktoré podľa súdu nemali žiaden súvis s prejednávanou vecou, označila žalovaná takisto za zmätočné a nezakladajúce sa na pravde a rovnako tak aj to, že žiadala reálne rozdelenie nehnuteľností a nesúhlasila s výškou „primeranej náhrady“. Za nepreskúmateľné považovala žalovaná i konštatovanie odvolacieho súdu v bode 29 odôvodnenia, že žalobca „bol nútený venovať v priebehu súdneho konania značné množstvo úsilia a právnej argumentácie“, nakoľko žalobca pred súdom prvej inštancie podal len „vyjadrenie“ z 23. februára 2023 k replike žalovanej (v rozsahu 3 strán), spolu s fotokópiou časti územného plánu obce A. (verejne dostupný na webovej stránke obce). Pokiaľ sa odvolací súd vo svojej úvahe oprel o nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 138/2022 z 23. júna 2022, žalovaná mala za to, že v tomto súdnom konaní išlo o odlišné skutkové okolnosti, nakoľko žalobca sa nepokúsil o mimosúdne riešenie sporu, Slovenský pozemkový fond, ako zástupca žalovanej bol procesne aktívny a svojimi návrhmi prispel k náležitému objasneniu skutkového stavu veci. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je vôbec jasné, prečo súdy nižších inštancií v danom prípade aplikovali výlučne § 255 CSP a vôbec sa nevysporiadali s možnou aplikáciou ustanovenia § 257

CSP. Žalovaná v tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie totožného senátu odvolacieho súdu v inej právnej veci (sp. zn. 1Co/46/2023), kde v uvedenom konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva napriek tomu, že považoval tam uvedeného žalobcu za úspešného v konaní, považoval za správne nepriznať trovy konania. Za daných okolností považovala žalovaná napádané rozhodnutie odvolacieho súdu za svojvoľné a rozhodovanie súdu v podobných prípadoch za nepredvídateľné. K otázke postavenia žalovanej - nezisteného vlastníka, ktorou sa odvolací súd zaoberal v bodoch 24 - 25 odôvodnenia rozhodnutia, Slovenský pozemkový fond uviedol, že ak odvolací súd potvrdil prvoinštančný rozsudok v napadnutej časti o trovách konania a taktiež priznal žalobcovi nárok odvolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu, znamená to, že súd zaviazal žalovanú ako subjekt, ktorý nie je spôsobilý uhradiť trovy konania (ide o tzv. nezisteného vlastníka), preto je súdne rozhodnutie z uvedeného dôvodu nevykonateľné. Uviedol, že podľa § 19 ods. 8 zákona č. 180/1995 Z.z. Slovenský pozemkový fond je povinný prijať na špeciálne zriadený depozitný účet (účelovo viazaný) náhrady z titulu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva za nezistených vlastníkov a túto vyplatenú náhradu je oprávnený vyplatiť len vlastníkovi pozemku, nie tretej osobe. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nepreskúmateľné i z dôvodu, že odvolací súd neuviedol, z čoho vychádzal, o aké právne predpisy sa opierať, keď konštatoval, že ak v danom prípade bola žalovaná (nezistená vlastníčka) zaviazaná k úhrade trov konania žalobcovi, je touto povinnosťou zaviazaný Slovenský pozemkový fond. Z uvedených dôvodov žalovaná Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne navrhla v zmysle § 444 ods. 1 CSP odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu do právoplatného rozhodnutia dovolacieho súdu o podanom dovolaní a to z dôvodu možného domáhania sa nároku zo strany žalobcu, ktoré poškodí ekonomické záujmy Slovenského pozemkového fondu, čo negatívne ovplyvní plnenie úloh, ktoré mu vyplývajú z platnej právnej úpravy.

5. Žalobca v podanom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v celom rozsahu trvá na skutočnostiach, ktoré uviedol v predchádzajúcich vyjadreniach v konaní a rozhodnutie súdu považuje za správne a v súlade so zákonom. Dôvody dovolania žalovanej sa zhodujú s argumentmi, ktoré už boli už prezentované pred súdom prvej inštancie. Mal za to, že odvolací súd sa v rámci predmetného konania dostatočne vysporiadal so skutkovým stavom, ktorý bol zistený na základe listinných dôkazov zabezpečených zo spisu a výpovedí procesných strán, pričom na základe zisteného skutkového stavu veci vydal rozhodnutie, ktoré je zákonné. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca dovolací súd žiadal, aby podané dovolanie zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolať dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade žalovaná podaným dovolaním napadla rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania. Prípustnosť dovolania proti takémuto rozhodnutiu pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach (8 Cdo 266/2019, 8 Cdo/111/2019, 4 Cdo 70/2020, 4 Cdo 155/2020, 4 Cdo 69/2022, 2 Cdo 89/2020 a iné). Rovnako sa k tejto otázke vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 a v uznesení z 15. augusta 2018 sp. zn. I. ÚS 275/2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

12. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a tiež jeho nedostatočné odôvodnenie.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamená len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001).

16. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a

judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 z 12. mája 2004, III. ÚS 209/04 z 23. júna 2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 z 15. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 z 23. augusta 2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo 4. mája 2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 z 12. júna 2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolností každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

17. Za svojvoľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 110/09 z 2. apríla 2009). Arbitrárnosť právneho posúdenia zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že aj arbitrárnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/5,6/2019 z 26. februára 2020).

18. V danom prípade súd prvej inštancie na podklade podanej žaloby zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovanej k pozemkom zapísaným na LV XXX pre katastrálne územie A., obec A., okres Q. a prikázal spoluvlastnícky podiel žalovanej vo veľkosti 1/4 v pomere k celku do výlučného vlastníctva žalobcu. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu za prevod jej spoluvlastníckeho podielu vo výške 21 051,55 eura, a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobcovi priznal voči žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu, čo odôvodnil zásadou úspechu v konaní (§ 255 CSP). Odvolací súd napadnutým uznesením prvoinštančný výrok o trovách konania ako vecne správny potvrdil, stotožňujúc sa s dôvodmi, ktoré viedli súd k takémuto výroku. Z obsahu spisu je zrejmé, že v spore súdy oboch inštancií konali s tzv. „nezisteným vlastníkom“ na strane žalovanej, ktorého zo zákona zastupoval Slovenský pozemkový fond. Zástupca žalovanej už od samého počiatku sporu vystupoval aktívne, o čom svedčí pomerne obsiahle vyjadrenie k podanej žalobe (č.l. 40), v ktorej upriamil pozornosť konajúceho súdu na možnosť reálneho rozdelenia pozemkov a tiež v prípade nemožnosti tejto voľby, na potrebu stanovenia primeranej náhrady, v ktorom smere podal kvalifikované návrhy na doplnenie dokazovania, spochybnil tvrdenia žalobcu o efektívnejšom využívaní sporných nehnuteľností. Neskôr po obstaraní viacerých listinných dôkazov sa zástupca žalovanej k podanej žalobe pripojil, pričom vo svojom ďalšom vyjadrení zo dňa 23. mája 2023 (č.l. 99 a nasl. spisu) postoj k žalobe zmenil, ktorú skutočnosť však náležite aj v spomínanom vyjadrení objasnil. Zdôraznil tiež, že žalobca ho pred podaním žaloby nepožiadaval o zrušenie podielového spoluvlastníctva dohodou. Zároveň požiadaval, aby konajúci súd pri rozhodovaní o trovách konania aplikoval ustanovenie § 257 CSP, v zmysle ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. S poukazom na uvedené dovolací súd vo vzťahu k preskúmvanej veci konštatuje, že zákonný zástupca žalovanej vykonával procesné úkony v celom rozsahu obhajujúc záujmy žalovanej ako podielového spoluvlastníka, ktorá povinnosť mu vyplýva priamo zo zákona. Pokiaľ preto nesúhlasil s konštatovaniami súdov oboch inštancií, že konal „bez znalosti veci“ sú jeho námietky opodstatnené, zodpovedajúce obsahu spisu a naopak závery súdov nižších inštancií sú v uvedenom smere nesprávne/zmätocné, lebo nevychádzajú zo skutkového stavu veci. Za ďalšie súd prvej inštancie a odvolací súd priznali žalobcovi proti žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celom rozsahu, no odvolací súd v bode 25 napadnutého rozhodnutia okrem iného uviedol, že „...žalobca náhradu za prevod spoluvlastníckeho podielu žalovanej nezaplatí k rukám žalovanej, ale k rukám jej zástupcu (správcu jej

majetku), preto je povinný tento správca, v prípade, ak bola žalovaná zaviazaná k náhrade trov konania, túto náhradu zaplatiť žalobcovi zo svojich prostriedkov". V súvislosti s uvedeným tvrdením („že správca má zaplatiť trovy konania zo štátnych prostriedkov") dovolací súd poukazuje na rozpornosť výroku o trovách konania ohľadom toho, kto je povinný zaplatiť vzniknuté trovy, keď na jednej strane odvolací súd uvádza, že je to žalovaná, no na druhej strane v odôvodnení v bode 25. uvádza, že takúto povinnosť má „správca". Oboznámiac sa podrobne s odôvodnením napadnutého rozhodnutia dovolaciemu súdu nie je zrejmé, z akých zákonných ustanovení odvolací súd takéto závery vyvodil. Odvolací súd tiež pochybil, keď sa dôsledne nezaoberal návrhom žalovanej na vydanie rozhodnutia podľa § 257 CSP. Poukaz na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2022 sp. zn. III. ÚS 138/2022 dovolací súd vo vzťahu k preskúmvanej veci považuje zhodne so žalovanou pre odlišné skutkové okolnosti za nenáležitý. Napokon dovolací súd súdom nižších inštancií dáva do pozornosti, že v prípade ak by bola uložená povinnosť zaplatiť trovy konania v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva s nezisteným vlastníkom tejto strane (ktorá aj je účastníkom konania a nie správca), žalobcovi by sa poskytovala prípadná možnosť započítať si túto pohľadávku (z titulu trov konania) voči povinnosť zaplatiť náhradu za vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. V uvedených sporoch je pritom meritórne rozhodnutie spravidla na prospech/v záujme všetkých podielových spoluvlastníkov. Všetky uvedené okolnosti odvolací súd pri svojom rozhodovaní nevyhodnotil dôsledne.

19. Dovolací súd uzatvára, že v danom prípade že súdy nižších inštancií zvolili výklad príslušných právnych noriem (§ 255 CSP) v rozpore s ich účelom a zmyslom, pričom odvolací súd zároveň nedostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie a tým ho zaťažili vadou zmätočnosti, porušil preto právo žalovanej na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Dovolanie žalovanej za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietala, že súd (odvolací) jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Vzhľadom na zrušenie napadnutého uznesenia dovolací súd už nerozhodoval o návrhu žalovanej o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.